

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A katonai bíraskodás reformja.

(A reform-kérdések népszerű ismertetése.)

Gerő Gyula honvéd alezredes-hadbírótól.

(Vége.)

Ami most már a *perorvoslatok* (felebbezés stb.) kérdését illeti, katonai szempontból nem lehet ellenezni, hogy a katonai bíróságok egyes rendelkezései, illetőleg ítéletei ellen is megengedjék a rendes perorvoslatok használata. — *hacsak ezáltal maga a bünvádi eljárás menete túlságos hosszúra nem nyútatik.* Mert mint már említettük, a katonai bünvádi eljárásnak elengedhetlen követelménye a *gyorsaság*.

Ha tehát a polgári bünvádi eljárásban használható rendes perorvoslatoknak a lehetőséghez képest a katonai bünvádi eljárásban is hely engedtetnék, akkor a katonai érdekeknek is elegendő kellene tenni legalább annyiban, hogy csak *egy* foku perorvoslat engedtetik, vagyis hogy a polgári bíróságok szervezetétől eltérőleg, három folyamodásu helyett csak *két* folyamodásu katonai bíróságok állítatnak fel. A m. kir. honvédségnél, eltérőleg a cs. és kir. közös hadsereg bírósági szervezetétől, jelenleg is csak *két* folyamodásban gyakorolják a bíraskodást, amely legalább e miatt, még kifogás alá nem esett s a polgári bíraskodásra sem lehet azt állítani, hogy mindig az volt a helyes, amit a harmadik foku bíróság mondott ki.

A *gyorsaság* követelményénél fogva más államok katonai bünvádi perrendtartásai a *vizsgálati* intézkedések elleni perorvoslatokat általában korlátozzák, a *vég-határozat* (ítélet) ellen pedig csak *egy* foku felebbevitelt engednek meg, amennyiben a legtöbb államban nincsenek is harmadfoku katonai bíróságok, sőt Angliában a katonai bírósági ítélet ellen nincs is felebbevitelnek helye.

Magától értetődik, hogy a katonai parancsnokoknak jelenleg is gyakorolt az a joga, mely szerint az elsőfoku bíróságok ítéleteit ők erősítik meg, esetleg enyhítik: a rendes perorvoslatok rendszerével össze nem egyeztethető, minélfogva a bírói felsőbbbségi jognak ez a része az új eljárásban fen nem tartható. — amint hogy azt más modern katonai bünvádi perrendtartások sem tartották fen.

*

Ami a bírák *függetlenségét* illeti, nem szükséges talán mondanom, hogy a katonai bírákat olyan füg-

getlenné tenni nem lehet, mint a minők a polgári bírák.

A *függetlem* tartja össze az egész haderőt és képesíti az összműködésre. Természetes dolog tehát, hogy a haderőnek egy tagját sem, tehát a katonai bírákat sem lehet annyira függetleníteni, hogy akaratuk ellen áthelyezhetők se legyenek stb.

Mindez azonban nem zárja ki azt, hogy az új eljárásban más módon, a lehető leghatékonyabban biztosítsák a bírák részére az a jog, hogy ítéleteikben saját lelkiismeretüket szabadon követhessék és hogy ezért semmiféle ürügy alatt zaklatásnak kitéve ne legyenek.

Az sem mutatkozik szükségesnek, hogy az új eljárásban az ítélőbíróság csupa *jogképzelt* egyénekből (hadbírákból) állítsák össze, sőt a különleges katonai viszonyok kiváratossá teszik, hogy az ítélőbírószágban katonaaállományu egyének is részt vegyenek, mert a haditörvényszékek elé kerülő bűnesetek legnagyobb része olyan, a melyeknek helyes elbírálásához a különleges katonai viszonyok ismerete szükséges. Hogy ez a felfogás mennyire helyes, azt az is mutatja, hogy Franciaországban, ahol most béke idejére a katonaságot is polgári bíraskodás alá akarják helyezni, az e tárgyban készült törvényjavaslat akként intézkedik, hogy az ítélő polgári bírák mellé katonai bírák (jury) is adatnak.

De nem volna indokoltsága annak sem, hogy a haditörvényszék bírái közé ugy mint eddig *legénységi egyének* is vezényeltessenek, mert ezek a bírói tiszttséghez a mai fejlett viszonyok által megkívánt intelligenciával és önállósággal rendszerint nem bírnak. Az új német birodalmi katonai bünvádi perrendtartás, mely a legénységi elemet a haditörvényszéki bírák sorából szintén kizárja, még a tisztekre nézve is azt a követelményt állítja fel, hogy bíró csak az lehet, a ki legalább is egy év óta tagja a hadseregnek (haditengerészetnek).

Az a kérdés is megfontolandó, vajjon nem kellene-e azt is megkövetelni, miszerint a bírák *nagykoruak* legyenek.

A magyar törvények szerint polgári bíró vagy esküdt csak az lehet, a ki életkorának huszonhatodik évét betöltötte.

A német birodalmi gyűlésen is indítványozták, hogy csak nagykoru egyén lehessen katonabíró, de ezt az

indítványt nem fogadták el, mert háboruban esetleg nehezen lehetne e követelménynek eleget tenni.

***

Természetes dolog, hogy az eddigi fejtegetéseim csak béke idejére vonatkoztak.

Háboruban, melynek egyedüli célja az, hogy az ellenség megverjük, mindent ennek a hadi célnak kell alárendelni. Ezt a célt, melynek elérésétől az ország sorsa függ, semmi által sem szabad kockáztatni, ellenben minden eszközt ennek a célnak az érdekében kell hasznosítani.

Háboruban tehát az igazságszolgáltatást is akként kell szervezni, hogy — amellet, hogy alapos legyen — a hadi cél érvényesülésére akadályozólag ne hasson, sőt azt a maga részéről is mozdítsa elő.

Ha a büntetett gyors megtorlás követi, akkor ez a fegyelem is hasznos befolyással lesz, ha ellenben az igazságszolgáltatás nehézkés és hosszadalmas, ebből súlyos hajók származhatnak.

A vizsgálati foglyokkal és a melléjük állított örökkel ugyanis csökkenik a *hárczók* létszáma és meghosszabbodik a sereg mozgásképességét akadályozó *vonat*. Nagy igazságügyi személyzet szintén csak a vonatot szaporítja. A hosszadalmas eljárás vagyis a késedelmes megtorlás pedig a fegyelmet lazítja.

Oly kézzel fogható veszedelmek ezek, hogy bővebben méltatni se kell őket.

Háboruban tehát még sokkal fontosabb követelmény az egyszerű és gyors eljárás.

De ami a háborús viszonyokra nézve általában áll, az sok tekintetben áll a hazai vizeken kívül levő *hadihajókra* nézve még béke idejében is.

Könnyen elképzelhető, hogy minő veszedelmeket rejtene az magában, ha *egy tengeri uton levő hadihajón vagy egy ellenség által bekerített várbán* zendülés üt ki és az ellen kellő nyomatékka l fellépni csak azért nem lehetne, mert a béke idejére meghatározott igazságügyi személyzet, nincs kéznél vagy mert az elítélt az ítélet ellen felebbezést jelentett be és a felebbezést Bécsbe vagy Budapestre a felebbviteli bírósághoz továbbítani nem lehet!

Magatók értődök tehát, hogy a katonaságnál főleg háboruban és tengeri uton levő hadihajón a *rögtönbírósági eljárást** sem lehet nélkülözni és hogy ilyen

* A jelenleg érvényben levő katonai bünperrendtartásunk szerint úgy béke mint háboru idején is lehet helye rögtönbírósági eljárásnak, ha gyors és intő példa válik szükségessé. Ezt az eljárást bizonyos esetekben a bírói felsőbbeségi joggal nem bírő hajóparancsnok is elrendelheti és azt akkor is megtarthatja ha hadbíró meg hívní nem lehet. Ezelőtt Magyarországon a polgári bírásokásban is ismeretes volt a rögtönbírósági eljárás, de ezt a jelenleg érvényben álló polgári bünvádperrendtartás nem tartotta fenn. Ausztriában és Horvátországban ma is lehet helye rögtönbírósági eljárásnak. A rögtönbírósági eljárás — melynek során csak halálra szóló büntető ítélet hozható — a tettes elfogatásától számított 3 nap alatt az ítélet végrehajtásával együtt be kell fejezni.

viszonyok közt különösen a *perorvoslatokat* általában meg kell szorítani, vagy más intézkedéssel pótolni.

A német katonai bünvádi perrendtartás szerint a háboruban rendes perorvoslatoknak egyáltalán nincs helye s az ítéletek a parancsnok *megegerősítése*¹ által jogerőssé válnak. Ezt a parancsnokot, a császártól nyert felhatalmazás alapján, bizonyos korlátok közt a megegerősítés joga is megilleti.

A rendes perorvoslatok hiányát a német katonai bünvádi perrendtartás azzal a rendelkezéssel igyekszik pótolni, miszerint vádlott az ítélet megerősítése előtt jegyzőkönyvileg kihallgatandó arra nézve, vajjon van-e az ítélet ellen panasz és az ítélet megerősítése csakis egy jogképzett egyén (hadbíró) meghallgatása után történhetik meg. E parancsnok a vizsgálat kiegészítését is elrendelheti vagy az ítélet feloldása mellett az ügyet más haditörvényszék elé utasíthatja.

Elhöz hasonló eljárást kellene háboruban (behajózott hadihajón) nálunk is követni és e mellett meg lehetne valósitani a katonai írók részéről felmerült azt az indítványt, hogy a parancsnok az elítélnek *kilátásba helyezhesse* a kegyelmet arra az esetre, ha ez magát az ellenség előtt vitézségével kitünteti.

Mielőtt fejtegetéseim befejezném, még két sokszor felvetett kérdésre óhajtok kiterjeszkedni.

Az egyik kérdés az, vajjon nem lehetne-e nálunk is a katonai bírásokodást csakis az úgynevezett *katonai büncelekményekre* (függelmeértésre, szökéses stb.) szorítani, ellenben a katonák *közönséges büncelekményei* (lopás, sikkasztás stb.) fölött az ítéletmondást a *polgári bíróságokra* ruházni? A másik kérdés pedig az, vajjon nem lehetne-e nálunk a katonai bírásokodást — úgy, a mint azt a francziák tervezik — *egészen eltörölni* és a katonákat bünügyekben is kivétel nélkül a *polgári bíróságok* alá helyezni.

E kérdésekre vonatkozólag nemrégiben tüzetesen kifejtettem nézeteimet a Budapesti Hirlapban,² teljesség okéért azonban röviden összefoglalom e helyütt is azokat az érveket, a melyeket főleg a mi viszonyaink közt, az ily megoldás ellen felhozni lehet.

A legfontosabb körülmény, a mely a katonai bírásokodást jelzett megszorításának vagy eltörlésének útját állja, az, hogy *háboru* esetén mégis csak a *katonai bírásokodást* kellene életbeléptetni valamennyi büncelekményre nézve,³ mert háboru idején még az ország belsejében is sokszor meg van bénítva a *polgári bíróságok* működése, a *külföldön* vagy *egy bekerített várbán* (behajózott hadihajón) levő seregünktől pedig sokszor egyáltalán nem is lehetne a vádlottakat a polgári bíróságnak átadni.

Ha pedig háboruban mégis csak be kellene hozni a

¹ Az ítélet megerősítését a császár magának is fentarthatja.

² Lásd a Budapesti Hirlap 1907. évi február 13. számában „A katonai bírásokodás” című vezércikket.

³ Újabb hírek szerint a francziák is csak békében akarják megszüntetni a katonai bírásokodást.

katonai bíráskodást, honnan vesszük majd akkor a kellő számú begyakorolt igazságügyi (hadbírói) tisztikart?

De nem is lenne katonai szempontból észszerű a *katonákat* egészen vagy csak a *közönséges* büncselekmények miatt is *polgári* bíróságok alá helyezni, mert a polgári bíróság eljárása hosszadalmas, már pedig a katonák fölötti bíráskodásnak *gyorsnak*, sokkal gyorsabbnak kell lennie még béke idején is, mint a minő a polgári bíráskodás. Ezenfelül katonai részről nagy súlyt vetnek arra, hogy a fegyelemért és szolgálatkezelésért felelős parancsnok a büncselekmények üldözéséből egészen ki ne zárassék és az ő tudta nélkül az ő embereivel idegen hatóságok (polgári bíróságok) ne rendelkezzenek.

De van még — több más között — egy igen fontos körülmény, a mely miatt *nálunk*, a *mienleghi* viszonyaink közt a katonai bíráskodást csak a *katonai* büncselekményekre szorítani vagy egészen megszüntetni nem lehet.

Ha ugyanis a katonáknak csak az úgynevezett *katonai* büncselekményeiről (függelomsértésről, szökésről stb.) ítélnének a katonai bíróságok, ellenben a *közönséges* büncselekményeik (lopás, sikkasztás stb.) fölött a *polgári* bíróságok ítélnének, akkor természetesen csak a katonai bíróságok alkalmaznák az egész fegyveres erőre jelenleg érvényes *katonai* büntetőtörvényt, ellenben a *polgári* bíróságoknak a rájuk nézve mérvadó *polgári* büntető törvényeket kellene alkalmazniuk. Igen ám, csak hogy a monarchiában nem kevesebb, mint *négyféle* *polgári* büntetőtörvény és ugyanannyiféle *polgári* büntető perrendtartás van érvényben, tudniillik: a *magyar*, a *horvát*, az *osztrák* és a *boszniai*!

Már az magában véve nem lenne a fegyelemre nézve előnyös, ha ugyanannak a hadseregnek a tagjai a *közönséges* büncselekmények tekintetében *négyféle* *polgári* büntető törvény alá helyzetnémek. De e mellett a legtöbb esetben igen nehéz lenne azt meghatározni is, hogy *mikor*, *melyik* *polgári* büntető törvény alkalmaztassék.

Ez az utóbbi kérdés már *béke* idején is nagy nehézséget okozhat, bár itt még lehetne olyanféle megoldást találni, hogy azokat a közös hadseregbeli katonákat, a kik Magyarországon állomásoznak, a magyar, illetőleg a horvát *polgári* büntetőtörvény alá kellene helyezni, a kik pedig Ausztriában állomásoznak, azokat meg az *osztrák* törvény alá. Esetleg azt kellene kimondani, hogy a melyik országban az illető *közönséges* büncselekmény el lett követve, annak a *polgári* bírósága és annak a *polgári* büntető törvénye szerint kell azt büntetni.

Ámde ez a megoldás sem volna teljes, mert lehetnek olyan esetek is a midőn a vádlott katonája az egyik büncselekményt Ausztriában, a másikat Magyarországon követte el, vagy hogy *több* büncselekmény közül az egyik egy Magyarországon elkövetett *közönséges* büntetlen kívül, még Ausztriában is elkövetett valamely *közönséges* büntetett. De megtörténhetnék az is, hogy mire

az Ausztriában elkövetett büncselekmény *felfedeztetik*, addigra a tettes már Magyarországra van helyezve. Még czírábban alakulna a dolog akkor, ha a vádlott vagy a vádlottak egyike a *közönséges* büncselekményen kívül még valamely a *katonai* bíráskodás alá tartozó (katonai) büncselekményt is elkövetett. Mert azt már csak még sem lehetne helyeselni, hogy a vádak egyik része fölött egy vagy több *polgári* bíróság, a vádak másik része fölött pedig a *katonai* bíróság ítéljen, az pedig, hogy ilyen bünhalmazat esetén *valamennyi* büncselekmény fölött csak *egy* bíróság ítéljen, vagy hogy egyik bíróság a többi által kimondott büntetés tekintetbevételével egy *összbüntetést* szabjon ki: azért ütközik nehézségbe, mert mint tudjuk a katonai és a *polgári* büntető törvények *egymástól teljesen különböznek* rendszer és a büntetések *nemei* tekintetében és így azok alapján *egy egységes* (össz-) büntetést kiszabni se lehetne akkor, ha a vádlott ellen *többféle* büntető törvény* kellene alkalmazni.

De még ha csupán *közönséges* büncselekmények képeznék is a vád tárgyát és azok fölött csak *egy* *polgári* bíróságnak kellene is ítélnie: akkor is fennforgona az az akadály, hogy a *polgári* büntető törvények egyáltalán nincsenek tekintettel a *katonai* viszonyokra, minél fogva sok olyan *közönséges* büncselekmény van, a melyek a különleges katonai viszonyok miatt súlyosabb büntetést kívánnak, mint a melyek a *polgári* büntető törvény alapján kiszabhatók. (Bajtársi lopás, kincstári tárgyak eltulajdonítása, tiszték közötti becsületstértés, *háborus* viszonyok közt elkövetett *közönséges* büncselekmények, fosztogatás stb.)

De még ha a különféle *polgári* büntető törvények alkalmazásának nehézségei rendes viszonyok közt valahogy eloszlathatók lennének is, teljességgel lehetetlen ezt a kérdést háború idejére, illetőleg arra az esetre megfelelően szabályozni, ha seregünk a *külföldön* van, vagy a távol tengeren be van hajózva?

Melyik *polgári* büntetőtörvény alkalmaztassék ilyen esetben a *közönséges* büncselekményekre? ** a magyar, a horvát vagy az osztrák?

Látjuk tehát, hogy addig míg a *közönséges* büncselekményekre vonatkozólag a *polgári* bíróságok számára egymástól annyira elütő és a katonai viszonyokat figyel-

* Mint tudjuk a katonai büntető törvény *kétféle* módját ismeri halálbüntetésnek. T. i. az *agyonlövés* és a *kötél* által végrehajtandó halálbüntetést; ellenben a *polgári* büntető törvény szerint csak az az utóbbi alkalmazható. Továbbá a katonai büntető törvény szerint sokszor a *lefokozás*, *elbocsátás* vagy *tisztségtől megfosztás* mondandó ki, a mi a *polgári* büntető törvényben elő nem fordul, viszont ez utóbbi gyakran a *hivataltetésnek* és a *politikai jogok felügyesztésének* kimondását rendeli, a mit meg a katonai büntetőtörvény nem ismer. Különbözők a *polgári* és a katonai büntető törvények szerint alkalmazandó *szabadságvesztés* büntetések nemei is. (Fegyháza, súlyos börtön stb.)

** A katonai büntető törvénynek a *közönséges* büncselekményekre vonatkozó része természetesen már a béke idején való *polgári* bíráskodás behozatalával hatályon kívül jutott volna.

men kívül hagyó jelenlegi büntető törvények maradnak érvényben, illetőleg míg az ebből származó nehézségek egy *egységes* katonai büntető törvény megalkotása által eloszlata nem lesznek: addig nálunk arról szó sem lehet, hogy a katonaság *közös* büncselekményeinek megbüntetése a polgári bíróságok hatáskörébe utaltassék, vagy hogy a haditörvénysszékek csak békében is egészen eltöröltessenek!

* * *

Ezek volnának azok a fontos kérések és azok a lényegesebb nehézségek, a melyek a katonai bírászkodás reformján munkálkodóknak méltán sok gondot okoznak.

Ha ezekhez még hozzátesszem azt, a mit már ismer tetésben elején megemlítettem, hogy a reform keresztülviteléhez a közös hadügyminiszerrel eltekintve, mind a két állam kormányának, illetőleg törvényhozásának a hozzájárulása szükséges és hogy újabb és nehézségeket még az is tetézte, miszerint magyar részről azt is követelik, hogy a közös hadsereg új katonai bünvádi eljárásában a *magyar* államnyelv is érvényesüljön: azt hiszem elég érthetővé tettem, hogy miért kékik a katonai büntető bírászkodás annyira év óta.

Némi vizsgálatásul azonban felemlíthetem azt is, hogy a magyar *polgári* bünvádi perrendtartás sem készült valami rövid idő alatt, mert megalkotását csaknem két *évszázadon át megújult* kodifikatorius törekvések és *hét* törvényjavaslat előzték meg.* Pedig ahhoz nem is kellett az osztrák törvényhozás hozzájárulása!

De vizsgálatásul szolgálhat az is, hogy hivatalos nyilatkozatok szerint az új katonai bünvádi perrendtartás tervezete már kész és hogy annak előterjesztését jóformán már csak a *magyar tárgyalási* nyelv kérdésének megoldása kérelmetti.

Reméljük, hogy végre csak sikerül ezt az utolsó akadályt is elgördíteni a nagy reform útjából s ezzel új korszak nyílik meg haderőnk történetében!

A házkutatásról.

Írta: Verbó János esendőrhadnagy.

A házkutatás eszközlése a nyomozó járőrnek kétségkivül egyik igen fontos és igen kevély ténykedése.

Fontos azért, mert a házkutatás sokszor egyedüli forrása a bűnösség bizonyításához szükséges bűnjelneknek és egyéb eszközöknek.

Kényes pedig azért, mert annak nem helyén való alkalmazása, de másrészt annak indokolatlan esetben való elmulasztása büntetés alá eső cselekményt képez.

Hogy a nyomozó járőrnek általában a csendőrségnek minden hatósági beavatkozás nélkül mikor áll jogában mások házat, lakását stb. átkutatni, az a szolg. utasítás 120. §-ában foglaltatik.

A házkutatásnak az ezen §-ban leírt esetekben való megtartásával, nincs célozom foglalkozni, mert a § rendelkezései annyira világosak, hogy ha az élet által felszínre vetett bűncselekmények egyike-másika a házkutatás megtartását a hivatkozott §-ban összefoglaló esetekben indokoltá teszik, akkor, ha a késedelem veszélyvel jár, nincs mit tőprengeni, hanem a hivatolt §-ra támaszkodva a házkutatást azonnal megtartani.

De mit tegyen a járőr akkor, ha oly bűncselekménnyel áll szemben, a mely a házkutatás megtartását a 120. §-ban foglaltak értelmében meg nem engedi?

Mondjuk pl. a legegyszerűbb esetet. Kis István gazda jelenti az őrsőn, hogy az elmúlt éjjel az udvarában elhelyezett zár alatt lévő tyukóljából, a lakat leverése után ismeretlen tettesek 10 drb tyukjárt ellopák.

A járőr a nyomozást megejtí. Bűnjelt a helyszínen nem talál, a min elindulva, a nyomozást tovább vezethetné. Azonban a községben lakó Fülöp Antal rendőri felügyelet alá helyezett és Kovács András szokásos bűntettest, kik hasonló vagy más ezen bűncselekményhez hasonló természetű lopásokért már büntetve voltak, természetesen gyanuba veszi és ezeknél a 120. §. d) alpontja értelmében a házkutatást meg is tartja, de eredmény nélkül. Mit tegyen a járőr most már? Házkutatást a 120. §-szert most már más egynél nem tarthat, mert a lopáson senkit tetten nem kapott, sem öt háza átvizsgálására senki fel nem szólította. Kutat tehát a községben tovább, s egyszer csak azt hallja, hogy Csikós Istvánné, egy jóhírnevű gazdának a felesége, ki a mellett eléggé vagyonos is, 10 darab tyukot kínált eladásra és a kikérdezés alapján megállapítja, hogy a tyukok tollazata az ellopottakéval megegyezik, de közben egy tanu is jelentkezik, a ki azt mondja, hogy Csikósné a lopás éjjelén a káros háza körül öklökölt.

A gyanu tehát most már Csikósné ellen irányul és bizton remélhető is, hogy a nála megtartandó alapos házkutatás eredményre is fog vezetni.

Itt tehát nincs más mód, mint a házkutatás megtartásával a bűnösség bizonyítékait, a tyukokat beszerzeni.

Igen ám; de a 120. §. értelmében nem lehet, mert a felmerült eset az abban foglaltakkal sehogy sem egyezik.

Keressünk tehát talán egy más §-t; hátha az kiegészíti a 120. §-t a mi esetünkre is kedvezően?

Tényleg itt van a 121. §., a mely már arról is szól, hogy a házkutatás a 120. §. által fölélt esetekben kívül megtartható azon esetben is, ha jelenségek vagy biztos gyanuokk szólnak a mellett, hogy a gyanusított házában a bűncselekmény kiderítésére fontossággal bíró bűnjelleg vagy tárgyak vannak.

Hát ez szóról-szóra úgy van, de nem szabad felednünk azt, hogy ezen 121. §. azon jelenségek és biztos gyanuokokat tárgyalja, a melyek a házkutatásnak a járőr általi megtartását a 120. §-ban leírt körül-

* Balogh Jenő: Magyar bünvádi eljárási jog. I. Rész. 410. lap.

mények között indokoltta teszi. Mert a 121. §. ránk néve kedvező része csak a 120. §. bővebb magyarázatát képezi, a mint az ezen §. 1-ső bekezdéséből és az azt követő 2-ik bekezdés bevezető sorából is kilátszik. (Lásd: Bp. 180. §-át.)

Példánkból kifolyólag tehát nincs más teendő, mint a bírói vagy valamely rendőri hatóságtól a házkutatás megtartására engedélyt kérni.

Az ám, de Csikósné már neszét vette, hogy a csendőrök nála kereskednek, illetve tudják, hogy a lopott tyukok az ő tyukjai között kodácsolnak. Olyan rossz-akarója meg önmagának nem lehet, hogy a tyukokat a csendőrök megérkezéig magánál tartsa, s így azokért törvényt álljon, tehát igyekezni fog azokat mielőbb elűntetni.

A járó ezt megtudja, vigyáz is arra, hogy a tyukokat a házból senki el ne vigye, de már arra nem vigyázhat, hogy a konyhában a gyanúsított azokat sorra le ne öldösse, meg ne kopassza, süsse vagy főzze, mert a szabályzat értelmében a házba kutatás végett még be nem léphet, a mennyeiben az azt engedélyező felhívás még nincs a kezében. Azt meg nem tudja, hogy a házom belül mit csinálnak, mert ha tudná, akkor a 117. §. VI. c) pontja alapján az aszonyt bizony el is foghatná, nemcsak hogy házkutatást tarthatna nála.

Mit cselekedjék tehát ily kínos helyzetben a járó? Várni semmi esetre sem várhat, mert az már minden humanitás mellett is botránys dolog lenne, hogy a bűnös, mintegy a csendőrök szemeláttára semmisítse meg a bűncelekménye nyomait.

Alapos gyanu megvan, a késedelmeskedés veszélyes, tartsa meg tehát a házkutatást saját felelősségre. És ha még is későn érkezett, vagy ha nem találna egyéb okok miatt semmit sem a keresett bűnjelek közül, akkor se essék kétségbe, mert feljelentése esetén is teljesen büntetlen marad, ha tudja igazolni, hogy a házkutatás illetén való (a 120. §. keretén kívül) megtartására *alapos gyanuokai voltak és a késedelem veszélylyel járt*.

E két lényeges körülményre kell tehát vigyázni, s akkor jogtalanság nem lesz megállapítható. Figyelmeztetek azonban, hogy *egyszerű* (tehát nem „alapos”) *gyanu alapján* és különösen, *ha a késedelem nem jár veszélylyel egy járó se tartson, hatósági ulasztás nélkül, házkutatást*, mert esetleges feljelentés esetén rossz vége lehet az önkénykedésnek.

Ennyit akartam a házkutatás megtarthatásáról, a 120. §. felvilágosításául közzétenni és illusztrálni azt, hogy *alapos gyanu alapján* a Bp. 173. §-a keretében *halaszthatatlan sürgősség esetén* a csendőrségnek is van joga a házkutatást önállóan megtartani.

Kivételes körülmények kivételes kötelezéseket és jogokat teremtenek, s ezek folytán még a törvény csorbát sem szenved, mert hisz axioma az, hogy a kivételek csak erősítik a törvényt és a szabályt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az éjszaki sarkon.

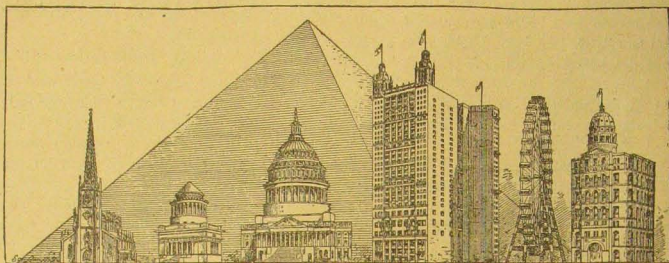
(V. U.) Annyi expedíciót szerveznek és indítanak utnak mostanában a sarkok felé, hogy már-már reményünk lehet, hogy az egyik vagy a másik mégis csak elérkezik a Földnek erre a rejtelmes pontjára. Érdekes a felett gondolkoznunk, hogy vajjon mit tapasztalnának az emberek, ha az éjszaki sarkra eljuthatnának.

Mindenek előtt ki kell jelentenünk, hogy valószínűleg semmi olyant nem vennének észre, a mit előre nem lehetett volna tudni. Az eddigi utazások eredményeiből arra lehetett következtetni, hogy az éjszaki sarkvidéken tenger van, vagy legfeljebb apró, elszórt szigetek lehetnek a közelében. A tenger azonban itt az egész évben el van lepve jéggel, a mely nem áll ugyan egy helyben, mert a tengeráramlások lassan mozgadják az egymáshoz szorult jégtáblákat, — de azért mégis csak a jég hátán lehetne eljutni igazán a sarkra. Innen, Europa felől nem nagy darab ismeretlen már addig, hiszen *Cagni* kapitány, a ki eddig legmesszebb jutott éjszakra, már csak annyira volt a sarktól, mint a mennyire van Budapest Kolozsvártól, a vasutvonallal mentén véve, *Cagni* ugyanis feljutott egészen a 86° 33' szélességre, tehát 384 kilométernyire a polustól, míg Kolozsvár a vasuton mérve 400 kilométernyire van Budapeستől. Úgy *Cagni*, mint *Nansen* azt tapasztalták hogy a tenger mind mélyebb és mélyebb lesz, a mint éjszak felé hatolnak. Legutóbb *Peary* bebizonyította, hogy Grönland sziget s éjszaki vége messze van a sarktól. Mindebből arra következtethetünk, hogy az éjszaki sarkvidéken csakugyan nyílt, illetőleg befagyott tenger van.

Ha valami tudatlan eszkimók vagy eltévedt matrózok járnának ott, észre sem vennék, hogy a Földnek milyen nevezetes helyén vannak. Semmiféle jel, semmiféle különös képződmény nem jelzi azt a pontot, a mely a Föld felszínén van ugyan, *de mégsem forog*.

Mert különös jelentősége az ennek a pontnak, hogy nem forog. Mi ugyan közvetlenül másutt sem érezzük, hogy forogunk, de jelentkezik a forgás abban, hogy a Nap minden nap felkel és lenyugszik. A ki itt az éjszaki, vagy a déli sarkon áll, az egy 24 óra alatt nem látja a Napot sem felkelni, sem lenyugodni. Nyáron például a Nap a láthatár felett van, néhány fokkal, de egész nap ugyanolyan magasán marad s körüljár az égen, egészen köröskörül!

A mint a mi vidékünkön is változik a Nap delelésének magassága a látóhatár felett egyik napról a másikra, úgy változik itt ezen a szörnyű hó és jégvilágban is a Nap magassága napról-napra. Minden évben egyszer kel fel és egyszer nyugszik le. Februárban megjelenik a látóhatár mentén valami derengő, szomorú fény, eleinte azt hisszük, csak valami éjszaki fény űzi játékát. A derengés azonban szépen körül jár az égen 24 óra

1. A Szent-Háromság-templom Newyorkban (288 láb). — 2. Grant tábornok mauzoleuma Newyorkban. — 3. A Kapitulum Washingtonban (287 láb). — 4. A «Park-Row» épület Newyorkban (390 láb). — 5. A párizsi nagykerék (305 láb). — 6. A «Világház» Newyorkban (294 láb).

A világ legmagasabb épületei, az egyiptomi nagy pyamissal (450 láb) összehasonlítva.

alatt. Aztán napról-napra erősödik. Lassanként elnyomja az északi fény kísérteties világát. Rózsaszínbé öltözik az ég alja arra felé, a hol a Nap jár a látóhatár alatt, majd végre március 21-ike körül előbukik óvatosan, fagyosan a végtelen jégtábla látóhatárán s csendesen körüljár, mint valami néma kísértet. Szép csendesen emelkedik ezután s júniusban magasabban van, mint nálunk karácsony tájt délben. De ilyenkor nincs éjszaka!

A Nap süt folyton, szakadatlanul, egész szeptember 23-ig, a mikorra ismét csendesen eltűnik, megint hat hónapra.

Hol kelt? Hol nyugodott? Alig tudnánk megmondani, olyan fokozatos a kiemelkedése. Hol delett? Hiszen egy-egy nap mindig egyforma magasán járta körül az eget! Mi azt mondjuk, hogy akkor van dél, a mikor a Nap épen déli irányba kerül. De a sarkon nincs dél és éjszaka, kelet és nyugat, akármerre induljunk el, mindenfelé délnek megyünk. Hát akkor mikor van itt déli tizenkét óra.

Mínálunk déli 12 óraker van a Nap legmagasabban. Ott egész nap egyforma magasán jár körül. Mihez igazítsuk hát az órákat?

A mikor Budapesten déli 12 óra van, akkor dél van azon az egész délkörön, a mely Budapesten megy keresztül.

Dél van tehát Danzigban, Stockholmban, Tromsøben, Norvégia északi partjain, a Spitzbergákon s általában végig lúzhatjuk újjunkat ezen az egész vonalon, egész a sarkig s ott mindenütt dél van ekkor. Igen ám! De ezen a vonalon tovább haladva arra a részre jutunk, a melyen épen éjfél van. Ha tehát valaki délben, 12 óraker Európa felől közeledik az északi sarkhoz, egy másik utazó pedig Alaska felől közeledik ugyancsak ide, akkor annak a másiknak órája éjfél mutat, s ha épen a sarkon szemben találkoznak, az

egyiknek az órája — egészen helyesen — delett mutat, a másiké meg — szintén egész helyesen — éjfél. Bizonyára megtenné az expedíció, hogy körülülné a sarkot, rá állítanak a lámpát s nagyokat innának a megolvasztott hólebből a sikeres hazatérés üdvére. Tegyük fel, hogy négyen vannak. Akkor az egyiknek éjfél tizenkettő van, a ki jobbra ül tőle annak reggel hat óra, a szemben ülőnek déli tizenkét óra s a baloldali szomszédjának este hat óra. A kristálytisza sötét égen karbunkulus gyanánt ragyog fejük felett a Sarkcsillag, a sátor falát meg-meg lebbenti a dermesztő hideg szél; alattuk a meg-meg roppanó jég alatt néhány ezer méter mély óceán a melynek néma lakói bizonyára a sátor alá gyűltek a jégen áterdesztő lámpa fényvilágára...

Aztán leterítik a háló-zsákokat s igyekeznek mindegyik elaludni.

Nebezen megy, mert nagy az öröm okozta izgalom, hogy ime ők az elsők, a kik idejutottak erre az elátkozott helyre. A fáradság azonban jó altató s csakhamar mély álomba merülnek. Künn, a sátoron kívül a végtelen, emberhangtalan jégsvatag, az égen némán surrannak a csillagok. Mindig ugyanazok a csillagok.

Ott kering a Gönczöl-szekere, mindig ugyanolyan magasán a látóhatár fölött; ott szikrázik, épen a feltorlasztott jégtábla-darabok között, közel a látóhatárhoz az ég legfényesebb álló-csillaga, a Szíriusz. Ezt is mindig látni lehet, ha derült az ég. Erre vagy amarra, messze, messze ide dereng az északi fény, a mely sokkal débőbb, valahol Izland vidékén, vagy a Makanzie folyó torkolatánál úzi kísérteties játékát. Néha elég közel jut, de akkor mindig Ázsia felé látszik, mint valami fákó, foszforeszkáló fényű szivárvány.

A mikor este a függő lámpát eloltották, meglódlat az és csendesen ingani kezdett a sátor hosszában. Mint

a kilendített inga, csendesen, nyugodtan, folytatta ingásait a lámpa. Csakhogy a míg lefekvéskor a sátor hosszában ingott, hat óra múlva éppen keresztben folytatta ingásait. Azaz helyesebben mondjuk úgy, hogy a föld szépen elfordult míg az inga megtartotta eredeti lengésének az irányát.

Jó hosszúra nyúlt a boldog felfedezők álma. Aludtak talán tíz órát egyhuzamban. A mikor felébredtek, ép olyan volt az ég, mint a mikor lefeküdtek. Ugyanúgy ragyognak a csillagok, ugyanaz a kristály éjszaka. Hány óra lehet? Az egyiknek az órája reggel tíz órát mutat, a jobboldali szomszédjáé délután 4 órát, a ki vele szemben aludt, az esti tíz órát olvas az óráján s a negyedik azt mondja, hogy igen korán kelt, mert az órája reggeli négy órát mutat.

Megreggeliznek s aztán felállítják a csillagászati műszereket, hogy megint meggyőződjenek róla: csakugyan az éjszakai póluson vannak? Ezt csak a csillagok után lehet megállapítani, mert a Föld felszínén nem jelzi semmiféle különös jel.

A mérések eredménye az, hogy a műszer nem áll az éjszakai sarkon, hanem néhány kilométerre attól a Spitzbergák felé. Hát lefekvés előtt nem jól mértek volna? De igen. A hosszú alvás ideje alatt a jégtábla szép csendesen úszott velük Európa felé. Akár meg se mozduljanak többé: a Földnek ez a legfiatalabb szilárd kérge, ez a lebegő, úszó kontinens elviszi őket haza felé, csak fűtőszerral, meg élelemmel bírják ki. Vagy talán éppen azért sietnek vissza befagyott hajójukhoz, a mely ép úgy vándorol csendesen a jégtáblával, mint ők maguk és közeledik a jeltelen sir felé, a hol meghalt az idő, a hol nincsenek napok, csak évek, a hol minden az örökkévalóságra emlékeztet . . .

*

Reméljük, hogy sikerülni fog nekik sokára elérni azt a csodás pontot. A tudomány nem hiszem, hogy sokat nyerjen vele közvetlenül, de a nemesen gondolkozó emberek szívébe lelkesedést önt az ember legnemesebb munkája, a tudományos kutatások iránt.

KÉPEINKHEZ.

A legmagasabb ház.

New-Yorkban és Chicagóban főképp a telkek mesés árai miatt nagyon megszorodtak a tíz és több emeletes épületek, melyeket az amerikai néphumor ma már általában «Skyscraper» (felhő horzsoló) névvel illet. A legmagasabb házirás nemrég készült el New-Yorkban. Ez a képvünkön is látható *Park Row* nevű épület, mely három homlokzatával a hasonló névű térre meg az Ann-

A legmagasabb ház. A Park Row-épület Newyorkban.

Street és Theater-Alleg utakra néz. Az óriási épület 15,000 angol négyzetlábnyi területen emelkedik 390 láb magasságra, a föld alatt pedig 54 lábnyira ereszkedik le úgy, hogy a tetején levő lobogót is hozzászámítva, egészben 501 lábnyi magasságú. Emelétének száma 27—29 közt váltakozik. Belső terfogatja 3.906,580 köbláb; összes súlya 20,000 tonna, melyből csak az aczéla 800 tonna jut. Az épületben 950 szoba van 2095 ablakkal; a lakók száma több mint 4000, tehát jókora kis mezőváros kerülne ki belőle. Az építés költségei 24 millió dollárba rúgnak. Önként értendő, hogy a sok lakó számára az építő, kit Robertsonnak hívnak, kellő számú liftelről, lépcsőkről és közben nyilvános társalgó-termekről eléggé gondoskodott. Az ily magas épületnél többféle liftet (emelőgépet) alkalmaznak; van olyan, mely minden emeletnél megáll, másik mint gyorsvonat, csak nagyobb időközökben tart állást, az ilyenre csak minden negyedik emeleten lehet ki- és beszállani; van az emelőgépen direkt és express vonat is, a mely a földszintről fölindulva, meg sem áll a 10-ik, 20-ik, vagy a 27-ik, vagy a 29-ik emeletig.

Az óriási épület nagyságának könnyebb áttekinthetése végett közlünk itt egy összehasonlító képet néhány nevezetesebb épületről, melyekből láthatjuk, hogy a new-yorki felbőhorzsoló a washingtoni kaptolium-dómot is sokkal felühaladja, de jóval alacsonyabb, mint Kheopsz gúlája és az Eiffel tornya.

HIREK.

Kreca Ferenc járásörmester felbiztítása. Ó Felsőkreca Ferenc szilágyosmilyi járásörmesternek husz évet meghaladó buzgó és hű szolgálatának elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. Az érdemkereszt átadása mult vasárnap d. e. 10 órakor történt Zilahon a báró Fejérváry Géza-honvédlaktanya udvarán, hol egy-egy honvéd és csendőri díszszázad s azonkívül az egész helyőrség teljes létszámmal, zászlóval vonult ki az aktus fényének emelésére. Pontban 10 órakor vette kezdetét az ünnepély, a mikor is Hill Ferenc m. kir. honvédmegyei, zilahi állomásparancsnok rövid beszédet intézett Kreca örmersterhez, melyben közölte vele s a környezettel kitüntetését. Utána Kínlis István csendőrszázados, zilahi szárnyparancsnok formás, verve előadott beszédben üdvözölte az ünnepeltet s azután mellére tűzte az érdemkeresztet. Azután a két díszszázad s a többi honvéd századosok a csendőrség egy szakasza zászló díszben lépett el a kitüntetett örmerster előtt. Az ünnepeséget este a Vigadóban 100 terítékű bankett fejezte be, a melyen a szárnyhoz tartozó csendőrokon kívül a helybeli honvédtisztek feleségeikkel együttesen résztvettek. A pompás hangulatban lefolyt banketten perze felköszöntőkben sem volt hiány, a melyeknek sorát Hill őrnagy nyitotta meg, Ó felségére a királyra üritvén poharát. Éjfél felé a társaság egy része tánczra perdült s a legjobb hangulattal csak reggel felé oszlott el.

Ellenszegülések. A marostordamegyei Füleháza községben február 28-án este 8 óra tájban Szócs Bertalan szolgálatfejlesztése közben Bandilla Fülöp lui Gavril füleházi lakos ellenszegüléssel szemben szuronyt használt és rajta súlyos sérülést ejtett. Bátori István, tokaji őrsbeli csendőri pedig márczius 7-én reggel 1/3 órakor Tarcazon Nánási István, ottani lakos, ellenszegüléssel szemben, szolgálatban kardot használt és azt homlokán vágva súlyosan megsebesítette.

Sztrájk. A budai «Keserű forrás» munkásainak egy-része bérharczba lépett és a dolgozni óhajtó munkásokat terrorizálta. A fővárosi államrendőrség megkeresésére, a bántalmazott munkások megvédésére a budapesti szárnyparancsnokság által megfelelő számú járőrök rendeltettek ki. — Szomolnokután a «Felsőmagyarországi bánya és kohómű. r. t.» bányáiban márczius 4-én reggel 6 órakor 480 vegyes nemzetiségű bányamunkás, 8 pontba foglalt és helyzetük javítását valamint a testi épség biztosítását célzó követeléssel, sztrájkba lépett. A munkások követeléseit az igazgatóság tárgyalás alá vette. Rendzavarás eddig nem történt. Glutz Ódon hadnagy löcei szakaszparancsnok vezénylete alatt 20 csendőri összpontosított.

Helyreigazítás. E lap f. évi 9-ik számában: «Az eskütellet módja» című cikkemre illetékes helyről azt a felvilágosítást nyertem, miként csendőroknak a polgári bíróság előtt teendő eskütelletre vonatkozólag az általam említett 1886. évi 33,816. sz. honvédelmi ministeri rendelet után a következő évből, vagyis 1887. évi 25,633. sz. a. egy újabb rendelet jelent meg, mely a csendőrségi legénységi állományba tartozókra, mikor a bírósághoz mint tanuk vannak megidézve, az eskü letévesének módjára szó szerint a következőket rendel: «*kalapban és oldalfejjelben jelennek meg (a bíróság előtt), fővegüket csak meghítteltesük alatt teszik le, magát az esküt pedig a polgári bíróságok részére előírt formulában és módon teszik le.*» A bünvádi perrendtartás pedig — a mint már említettem — 218. §-ában azt hagyja meg, hogy az esküvő «az eskü-minta elmondása alatt jobb kezét szívén tartja». Ezek szerint a csendőroknak is ily módon, vagyis jobb kezüket szívükre téve esküsznek mint tanuk. — Készségesen helyre igazított tehát a tévedést, melyet az eset menthetővé, hogy az utóbbi honvédelmi ministeri rendelet sem az 1887. évi országos rendeletek, sem az igazgatóság-ministeri rendeletek közt — mint a mely rendelet a bíróságokat is érdekli — nem jelent meg s így nem volt alkalmam arról tudomást szerezni.

K. Nagy Sándor.

A Leszámítolóbank közgyűlése. A Magyar Leszámítoló és Pénzügyi Bank e hó 7-én tartotta Beck Miksa elnöklésével XXXVII-ik rendes évi közgyűlést. Az igazgatóság jelentéséből kiemelve, hogy a tartalékok bő dotálása után, a tavalyinál két koronával magasabb osztálék, tehát részvényinkent 28 korona (hét százalék) fizethető. A leszámítolt összeg 255 millió volt. Az értékpapírtárcza a zálogelőbízhatósági alapon és a saját zálogelőbízhatóságon kívül 8,297,178 korona 78 fillért téti. A befizetési állomány közel 17 millióval emelkedett és az év végével 55 milliót tett ki. A lombardkölcsön állomány 35 millióról 41 millióra emelkedett. A fiókok javadalmazásának emelkedése a betétek növekedésének és az értékpapír és értékpapír bizományi üzlet felvételének következménye. A jelzálogdíjlet kölcsönállománya 3,918,647.65 koronával 30,416,514.61 koronára emelkedett; a cizmeketek befizetői tőkések kezében sikerült elhelyezni. Az áruszállítási üzletmenete igen kedvezően alakult; az áruszállítási és áruszállítási üzlet forgalma újból emelkedett. A fővárosi közraktárak, valamint a barosi tárházak üzletmenete az év folyamán igen kedvezően alakult. A közpénzt és felmentvényeket megadta és a közpénzt indítvány szerint a 3,510,080.24 korona tizet a nyereségből 2,800,000 koronát néh százalékos osztalék fizetésére, 150,000 koronát a tartalékalap javadalmazására, 30,000 koronát a nyugdíjalap dotálására, 100,000 koronát leírásra az intézeti ház értékeiből, 126,692.48 koronát az igazgatóság jutalekára fordított, s elhatározta a fennmaradó 302,387.76 koronának új számlára leendő elvételét. Ezek szerint a 37. számú részvényelvény 28 koronával (hét százalék) lesz beváltott. Az igazgatóság új tagul Hollán Sándor min. tanácsost, a magyar királyi postatakarékpénztár elnökét választotta be, a felügyelő-bizottságba pedig az eddigi tagokat újból megválasztotta. Dr. Gál Jenő részvényes meglez szavakkal mondott az igazgatóságnak köszönetet az intézet célzatos körkérletét vezetéséről, mire a közgyűlés az elnök elítésével végezt el.

KÜLÖNFÉLÉK

Bolygók hatása a földre. Eddig azt hitték, hogy a bolygók csak a nehézség és vonzás erejével hatnak a földre. Most azonban a pétervári csillagvizsgáló intézetben tett észleletek azt mutatják, hogy minden bolygó (csúdlátatosan az egy Merkúr kivételével) a földdelejes-sége is hat. Közeldésükre nemcsak a mágnesű napi rendes menete, hanem a középpungati deklináció is megváltozik. A Merkúr kivételességének okát a tudósok még eddig nem bírták megmagyarázni.

Hogy tojik a krokodil? Egy afrikai utazónak sikerült a krokodilt tojás közben meglesni. Érdekes észleletét a következőkben írja le:

Egyszer a szerocsenek krokodil tojást vittek hozzá, mire ő mindjárt felkereste azt a helyet, a honnan a tojásokat szedték. Egy folyó partjától 5—6 lépésnyire volt a krokodilus fészke. A különben düng növényzetű föld hat lépés átmérőjű területen mintegy le volt tarolva, a mi akként történhetett, hogy az állat a földön heverésze néhányszor körben forgott és farkával a növényeket leverte. A fészeknek nevezhető tiszta térség úyszólván egészen szabad volt, úgy, hogy a nap sugarai minden oldalról értek. A tojások négy árkocsában voltak, a melyeket az állat a kemény, meglehetősen száraz homokos talajba vagy két lábnyí mélységre ásott. Az árkok körül talált tojáshekkal együtt, a melyek a tojások kiásásakor eltörtött tojásokból valók, a lerakott tojások száma 85—90 darab lehetett. A bennszülőttek állítása szerint a krokodil, a mint kiválasztotta és elkészítette a tojásainak lerakására alkalmas helyet, árkot ás, hassal az árok fölé fekszik és 20—25 tojást rak belé, a melyeket aztán homokkal betemet. A második árkot a második napon ássa, a harmadikat harmadnap, a negyediket negyednap. A tojáslerakás napjától kezdve a fiókok kibuvásáig az állat nappal a fészékben tartózkodik és az árkokon fekszik alszik. A fiatalok körülbelül két hónap múlva bujnak ki a tojásból. A krokodil csak egyszer tojik az évben, még pedig január há végén, vagy február előjében. A tojások fehérek, érdesek, kemények; hosszúságuk nyolc cm., szélességük öt centiméter.

A fák gyökere. Hogy a talaj nedvessége szerint telpeknél meg a különböző fajtájú fák, azt az újabb növénybiológiai kutatások igazolták. Büsigen botanikus még azt is bebizonyította, hogy a fák végső gyökérszála nagyon jellemzők az illető fákra és kiképződésük ép a talaj nedvességének semmisségétől függ. Tehát a fák gyökér alakjairól már következtethetünk az illető talaj nedvességének fokáról is. Szerinte a fák végső hajszálgyökerei vagy vastagok (15—20 milliméter átmérőjűek) és el nem ágazók, vagy pedig vékonyak (0.05—1 milliméter átmérőjűek), de igen gazdagon elágazók, gyakran harmad és negyedizigen. A vastagabb és el nem ágazó gyökérűek csakis vizenyős talajban tudnak megfelelő felszívó működést végezni; azért a nedves helyeken csak fafélék nőnek, melyeknek alkalmas gyökéralakjai vannak. Ilyen vastag hajszálgyökere van fűzeknek, kőrös és bodzaféléknek; a forró övön a magnolia- és ebenfa féléknek. A vékony és elágazó gyökerek a száraz talajban működnek legjobban, azért az illető fák csak ott tudnak jól kifejlődni, a hol nincs bőséges nedvesség. Ilyenek a tölgyek, eperfa, myrtus és némely legumen tartalmu akáczfélék. Ezt a gyökéralaki beosztást a fűvesnövényekre is lehet alkalmazni.

Gyöngye tehetségű gyermekek. Az emberszeretett figyelmzettette az embereket először azokra a szeren-

esőten gyerekekre, a kik valamely testi hiba következtében a társadalomra nézve eddig elvesztek. Ma már minden nagyobb városban van olyan intézet, a hol ezeket a gyermekeket oktatják és nevelik és a statisztika kimutatása szerint már igen nagy százalékuk válik hasznos emberré. Mindenesetre nagyon fontos megtudni a visszamaradottság okát és az antialkoholista mozgalom apostolainak elég fényes elégtelül szolgálhat, hogy a legtöbb gyermek szellemi szerencsétlenségének a szülők iszákossága az oka. A tuberkulózis is elég szép számmal okozója a szellemi és testi fejlétlenségnek, de a palinka és a szesz, főleg az alsóbb néposztály gyermekeinek idegrendszerét teszi tönkre. Negyven megfigyelt gyermek között nyolcznál veleszületett a baj, a mely főleg a kisebbknél rángatózó görcsökben nyilvánul, a nagyobbaknál a hibás szem és fül, a rövidlátás, a rossz hallás és a teljesen visszamaradt csontrendszer mutatja a bajt. A dadogók és gyöngye elméjük hihetetlen arányát a teljesen elhanyagolt gyermekek adják, azok, a kik kicsiny korban, a mikor az agy és a koponya-csontok még teljesen lágyak, egyedül vannak és esnek, ütők-verők agyacskajukat. Ezekért kellene sokat tenni az államnak, hogy a munkába járó anyák kisdedei ne legyenek legtöbb esetben öt-hat éves gyermekek gondozására bízva. Ezekből válnak leginkább a gyöngyeelméjük és visszamaradottak.

Szerkesztői üzenetek.

A szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Érdeklődő. 1. Persze, hogy nyugdíjképes. 2. az 1875. évi LI. tör. (katonai nyugdíjtörvény) alapján lesznek nyugdíjazva. A nyugdíj a betöltött szolgálati idő és a rendi fokozatokhoz képest különböző. 3. Beszámítják.

Cs. A. cz. őrsv. Nem.

B. T. kiváncsi cz. őrsvezető. Forduljon a szakaszparancsnok-sághoz kérdésével.

M. J. őrsvezető. Pontos felvilágosítást e tekintetben annál a polgári iskolánál kaphat, a hol a vizsgát letenni akarja. Forduljon tehát oda.

Zs. őrsvezető. 1. Nem tudjuk. A czimtarban sem fordul elő. 2. Igen.

B. A. pr. esendőr. Bizony nem számítták be, mert megszakította van. De ha hosszú, érdemekben gazdag szolgálattal után annak idején nyugalomba vonul, a felvilágosítástas alkal-mával kérje a beszámítást a jelzett indoklással, s akkor lehet, hogy legelőször kegyelem után beszámítták úgy a pénzügy-őrségi, mint a katonai szolgálatot is.

Varga őrmester. Várnay és Fia cégégnél Budapest, Rákóczi-út 28. sz.

Balla őrsvezető. Megrendelhető Schottola Ernő cégégnél, Budapest, Andrássy-út 2.

F. őrmester. Ilyen kivételes esetben igen.

B. 123. Az orsz. erdészeti egyesületnél Budapest, V. Alkotmány-u. 6.

H. P. őrmester. A csendőrségnél kezelő tisztai tanfolyam nines. A számvívó tisztak állományja a számvívó tisztahelyettesek előléptetésé által egészítették ki. A számvívó tisztahelyettesek állományának kiegészítése pedig kizárólag oly *nötte* nem törzs-őrmesterek kinevezése által történik, a kik az előírt szakvizsgát sikeresen letették. Az iskolai képzétség nines meghatározva, de az érteletési bizonyítvánnyal bírók előnyben részesülnek. A szakvizsga (szó- és írásbeli) kiterjed: a csendőrség szervezetére, az összes csendőrségi gazdaságkezelésre, a pénztárkezelésre és a számvívósági utasításokra, az illetékes szabályzatra, a felvilágosítási szabályzatra, a csendőrségi ellátási illetményekre, végül a számvívó-

viteli törvény s az idevonatkozó végrehajtási utasításnak a csendőrségre vonatkozó részére. Házasági övadék gyanánt 30 éven alul 1500 korona, 30 éven felül 600 korona jövedelmet kell kimutatni.

B. csendőr. Azt csak a kerületi parancsnokságnál tudják megmondani.

Cs. J. csendőr. Ha a felvételi feltételeknek megfelel, felveszik. A teljesen betöltött négy szolgálati év után évi 100 korona a szolgálati pótdíj; ebbe az időbe az itt töltött szolgálati idejét betudják.

Havasi zsoldár. Kérheti a szabad lakást és az ingyenes fürdőhasználatot a kérezzett fürdőre, az utóbbit a legnagyobb valószínűséggel megkapja, míg a szabad lakást csak akkor, ha a férőhelyek megengedik.

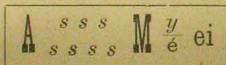
K. J. cs. cz. őrsvezető. A 2. oszályu legénységi katonai szolgálati jel teljes 12 évi tetteles szolgálat után illetékes; ha tehát a dolog úgy áll, mint leírja, valami tévedés lesz a dologban. Adja elő, a kérelmet az őrsparancsnokának, ki azt majd illetékes helyre juttatja. A megszakított szolgálati időt a nyugdíjba nem számítják be; hasonlóképpen a megszakítás miatt nem kaphatja meg újból a már élvezett pótdíjat sem.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűfejtvény.

Verstápany.

S-sel a szópós gyerek teszi.
Zs-vel hentes disznóból veszi.
H-val mindenki mohón várja,
Nynyel borhelyod csemálja.

Megfejtési határidő: 1907 márczius 25 én.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet- királyné sanatoriumi sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk 9. számában között fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: «Barátodért se tagadd az igazat». — Számfejtvény: «999 99/99». — Betűfejtvény: «Kalap, Károg, Kanász, Maros».

A kisorsolt Erzsébet-királyné Sanatorium-sorsjegyet a helyesen megfejtő ratkói csendőr őrsnek Ratkóra (Gömörmege) elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

Curiai döntvények.

A királyi ház tagjának megsértése nem magánindítványi vétség.

A királyi ház akár élő, akár elhunyt valamelyik tagja ellen elkövetett, a Btk. 141. §. 2. bek. meghatározott vétség hivatalból üldözendő büncselekményt képez. (Curia 1907. jan. 30. 958/907. sz. a. I. Bt.)

Személyek ellen nyílt helyen elkövetett erőszak tényállaléka.

A Btk. 176. §-ában meghatározott büntett tényállalékhöz elegendő, ha a csoport sértettet a szabad mozgásban és tevékenységben hosszabb időn át jogtalanul akadályozza. Ellenben nem kívánatik meg sem a bántalmazás, sem valaminek cselekvésére való kényszerítés. (Curia 1907. jan. 17. 461/907. sz. a. IV. Bt.)

Egyforintos fémpéNZ és egykoronás váltópéNZ hamisítása halmazat.

Vádoltak, kik hamis egyforintos fémpéNZt és — habár egyforma módon — egykoronás váltópéNZt készítettek, nem a Btk. több rendelkezését sértő egy és ugyanazon cselekményt, hanem több büntelendő cselekményt követtek el, még pedig a Btk. 203. §-ának 1. pontja s a 204. §. 1. bekezdése szerint minősülő pénzhamisítás büntetlén felül oly büncselekményt, mely a Btk. 203. §-ának 1. és a 204. §. 2. bekezdése szerint a pénzhamisítás vétségének ismérveit is kimeríti. (Curia 1906. decz. 4. 10,705/906. sz. a. II. Bt.)

Feltérőes lopás.

A Btk. 336. §. 3. pontja szerint minősül vádoltnak az a tette, hogy egy leírozott gyűjtőkocsiról az ölmazárát leszakította, a gyűjtőkocsiból egy 60 K értékű dologgal telt ládát jogtalan eluttajdonítási czézzal elvett, azt az országúton levő híd alá vitte, ott a ládát a földhöz vágva feltérte s azt kiürítette. A lopás a ládának a kocsiból való kiemeléssel be van fejezve. (Curia 1907. jan. 22. 693/907. sz. a. IV. Bt.)

Csendőrtiszt rágalmazása hivatalból üldözendő.

A csendőrszázados közhivatalnok. Az ellene elkövetett rágalmazás a Btk. 270. §. 2. bekezdése szerint hivatalból üldözendő.

(Curia 1907. jan. 24. 792/907. sz. a. IV. Bt.)

Sajtóvétség elévülési ideje.

A sajtótörv. 28. §-ában meghatározott hat havi elévülési idő csak a sajtó törvény I. fej. meghatározott

sajtóvétségekre vonatkozik; nem terjed ki tehát a sajtórendőri vétségekre. Ezekre a Btk. 106. §. megállapított elévülési idő nyer alkalmazást.

(Curia 8284/906. sz. a. I. Bt.)

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ó császári és apostoli királyi Felsége 1907. évi febr. hó 17-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Barta József II. nyugdíjazott csendőrnök, egy fegyveres gonosztevő ártalmatlanná tételénél tanusított vitéz és bátor magatartásának elismerésül a II. osztályú ezüst vitézségi érmet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur részéről:

Bocskor János V. sz. csendőrküldeteli járásörmester, a közbiztonsági szolgálat terén 20 éven felüli odaadó és eredményes tevékenységéért;

Varga Dániel V. sz. csendőrküldeteli járásörmester, a közbiztonsági szolgálat terén — hosszabb időn át — kifejtett kötelességű és eredményes működéséért, és

Koroján Sándor, m. kir. V. sz. csendőrküldeteli próbacsendőr, egy fegyveres gonosztevő ártalmatlanná tételénél tanusított hathatós közreműködéséért.

Előléptettek:

1907. február hó 23-ával:

Gyapay Miklós, Kürthy Endre, Hausenblasz Oszkár, I., Hieronymy Lajos, Lenhartovits Károly, Jelinek Sándor, Fallenbüchel Vilmos, besenyői László Béla, II. Panajott Sándor, bindi Szabó László, Vincze Albert, Szabó Vincze, III., Stagl Miklós, Gáspár József, Jalsoviczky András, Bretschneider Béla, patakfalvi Ferenczi Sándor, IV., báró Orbán Bódog, Donó Árpád, Marschall Kálmán, Kaffka Károly, V., Szekendy Béla, Fozman László, Malesevis Miklós, Halmay József, VI., Dalmi József, Möricz László és Takácsy Dezső, VII. számú csendőrküldeteli hadapród próbacsendőr czimzetes őrsvezetők, hadapród próbacsendőr czimzetes őrmesterekké;

1907. február hó 26-ával:

Székely János, I. számú csendőrküldeteli őrsvezető, czimzetes őrmesterré;

Mircse Lázár, Hompot Ferencz, Karácson József, Barna Mihály, Mihálydeák János és Bende Ferencz, csendőr czimzetes őrsvezetők, őrsvezetőkké;

1907. márczius hó 1-ével:

Jalabos István, II. számú csendőrküldeteli őrsvezető czimzetes őrmester, őrmesterré;

Kira János, Zsinka István, Oláh Ferencz, Lehel Ádám, Czindel Szilveszter, Csorba Imre és Molnár

Károly II. számú csendőrküldeteli őrsvezetők, czimzetes őrmesterekké;

Bokor Mózes, Sütő János és Bíró Áron I., Filizár István, Csanádi György, Haász István, Vadász Károly, Mann Miklós és Muszka Illés II. számú csendőrküldeteli csendőr czimzetes őrsvezetők, őrsvezetőkké.

Házasságra léptek:

a m. kir. IV. számú csendőrküldetelnél:

Boros Mihály őrsvezető Jászay Margittal 1907. febr. 10-én Lácán;

Lovász István ez. őrmester Fehérvári Annával 1907. január 22-én Felsővisón.

PÁLYÁZATOK.

Egy kellekesi állás az orsz. m. kir. színművészeti akadémián. Tiszteletdíj 1200 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Az asztalos mesterségben, a színpadi díszítő munkában, s a kellekes és butoros teendőkben való jártasság. Sajátkezűleg irt kérvények az orsz. m. kir. színművészeti akadémia igazgatóságához 1907. évi márczius hó 18-ig.

Egy irnoki állás a szolnoki kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a szolnoki kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi márczius hó 28-ig.

Egy fogházfelügyelői állás a gyulai kir. törvényszéki fogháznál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Kérvények a gyulai kir. ügyészség vezetőjéhez 1907. évi márczius hó 27-ig.

Nyolcz hivatali segédtisztai állás a budapesti állami rendőrség bejelentési és segédhivatalainál. Fizetés 1400 korona. Lakpénz 600 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a budapesti főkapitányság elnöki osztályához 1907. márczius hó 25-ig.

Egy főfegyőri állás a kir. orsz. gyűjtőfogháznál. Fizetés 1000 korona. Természetbeni lakás. Természetbeni egyenruha. Kenyerilleték. Magyar nyelv szóban és írásban. Börtönügyi szolgálatban jártasság. Kérvények a kir. orsz. gyűjtőfogház igazgatóságához, 1907. évi április hó 1-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 180 korona. Ruhailtemény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóságához 1907. évi április hó 5-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a m. kir. I. sz. csendőrküldeteli parancsnokságnál. Fizetés pótlékkal 600 kor.

